

СТАН ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ІЗРАЇЛІ

Ізраїль відіграє важливу роль у світовій економіці та культурі, тому й викликає особливий інтерес у туристів з різних країн. Туризм є важливою статтею доходів Ізраїлю, адже значна кількість культурних та архітектурних пам'яток трьох авраамічних релігій стають щорічно місцем паломництва для сотень тисяч туристів, а велика кількість історичних місць, пляжні зони чотирьох морів, теплий клімат та водночас засніжені гірські вершини гори Хермон приваблюють туристів зі всього світу. Країна загальною площею 20 770 км², що розташована в семи кліматичних зонах, не поступається жодній країні за кількістю визначних пам'яток на одиницю виміру площі [1].

В 2017 році Ізраїль відвідали 3, 61 млн туристів, що на 25% більше, ніж у 2016 році. При цьому слід зазначити, що з урахуванням тих туристів, що завітали у країну з одноденним візитом, їх число збільшилось до 3, 86 млн осіб. 41% туристів перебували в Ізраїлі не вперше [2]. Структуру зовнішніх туристичних потоків відповідно до країн прибуття відображена на рис.1.

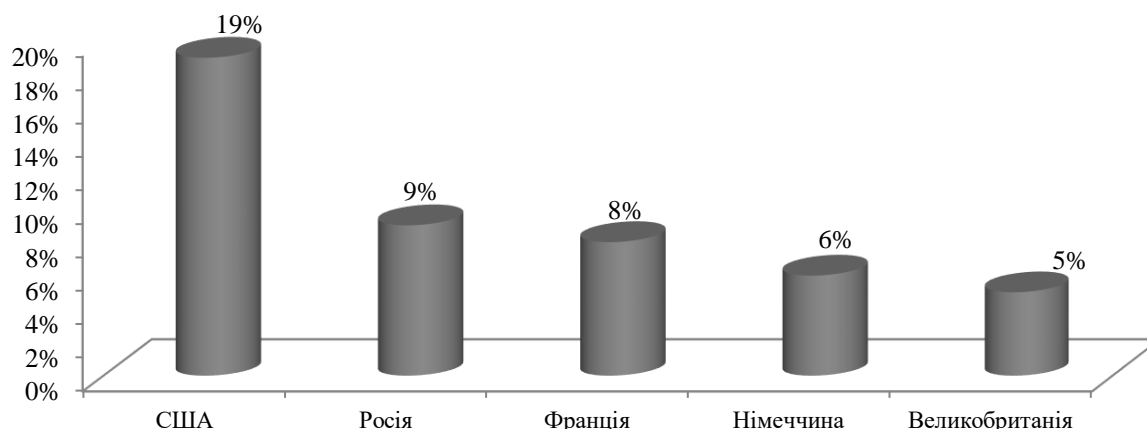

Рис. 1. Структура зовнішніх туристичних потоків в 2017 році відповідно до країн прибуття, %*

*Джерело: розроблено авторами за даними [2].

Аналіз даних показує, що найбільша кількість туристів у 2017 році, як і в 2016 році, прибула в Ізраїль із США – 779 тис. осіб, що на 21% більше, ніж у 2016 році. З Росії країну відвідало 331,5 тис. осіб, що на 26% перевищує відповідний показник попереднього року. 308 тис. туристів прибуло з Франції, що на 8% більше, ніж у 2016 році; з Німеччини – 218 тис. осіб (приріст 34%) та з Великобританії – 198,5 тис. осіб (приріст 10%). Слід

відзначити, що зростає і кількість українських туристів, зокрема у 2017 році країну відвідало 146 тис. осіб.

Із загальної кількості туристів, які відвідали країну, 59% іноземців назвали метою свого візиту до Ізраїлю туризм; 24% – зустріч з родичами; 10% – ділові переговори або участь в конференціях. Найпопулярнішими місцями для туристів є Єрусалим, який прийняв 78% туристів; Тель-Авів-Яффо – 67%, Мертве море – 49% та Галілея, включно із Тверією та Кінеретом – 35%. Багато іноземців приїжджають для відвідування Стіни плачу, Храму Гроба Господнього та Єлеонської гори. 54% туристів, які подорожували до Ізраїлю в 2017 році, складала християни (з них: 39% – католики, 33% – протестанти і 22% – православні). 25% гостей країни визначили свій візит до Ізраїлю як паломництво до святих місць [2].

Туристична політика й напрями розвитку туристичної сфери Ізраїлю визначаються Міністерством туризму, основною метою діяльності якого є приваблення зовнішніх туристів у країну. Для цього при Міністерстві створено Державну компанію з туризму, яка забезпечує маркетинг і рекламу, професійне навчання персоналу, контроль діяльності готелів тощо. Друге за важливістю завдання Міністерства – розвиток внутрішнього туризму, тобто заохочення ізраїльтян до відпочинку в країні. Вважається, що розвиток туризму досягне успіху за умов виваженої політики як на національному, так і регіональному рівнях.

Міністерство туризму Ізраїлю провело і проводить широкий спектр заходів щодо залучення туристів у країну. Наприклад, на початку листопада 2017 року в Ізраїль прибув тримільйонний турист, в честь якого Міністерство туризму святкувало статистичний рекорд. В рамках цієї запланованої події було проведено рекламну кампанію, сфокусовану на демонстрації рівня індустрії гостинності, щоб заохотити підприємців розбудовувати її інфраструктуру та активніше залучати додаткову робочу силу [2].

Ізраїль є однією із тих країн, яка володіє значними природно-рекреаційними ресурсами і використовує їх для розвитку різних видів туризму: релігійного, історичного, оздоровчого, лікувального, медичного, культурного, наукового, курортно-пляжного, сільського.

На думку директора українсько-ізраїльського Інституту стратегічних досліджень імені Голди Меїр Альберта Фельдмана [3], Ізраїль намагається приваблювати туристів за п'ятьма ключовими напрямками:

- кліматичний курорт, який успішно розвивається завдяки географічному розташуванню Ізраїлю на берегах чотирьох морів: Мертвого, Червоного, Середземного та Галілейського. Привабливими туристичними об'єктами для туристів є і Іудейська пустеля та пустеля Негев, яка займає всю південну частину країни і вкриває площу 12 тис. км² [1];

- медичний туризм, який був виокремлений як окрема галузь туризму ще з 70-80-х років минулого століття, і продовжує глобалізуватися та стрімко набирати обертів. Як відомо, у провідних країнах світу з високим рівнем медицини прибуток від в'їзного оздоровчого та лікувального туризму вимірюється сотнями мільйонів доларів щорічно і вносить вагомий вклад у

наповнення бюджету країни. В останні роки надходження від медичного туризму, який здійснюється як для лікування, так і діагностики та реабілітації, становлять близько 2% світового ВВП. Більше 50 країн в рамках розвитку своїх економік прийняли національні програми з медичного туризму, в тому числі й Ізраїль. Для приваблення туристів залучаються значні інвестиції у розвиток медичної інфраструктури, будівництво комфортабельних клінік з кращим устаткуванням та інноваційними технологіями для надання високоякісного лікування;

- освітній туризм як чинник, що сприяє зростанню соціальної мобільності населення, вихованню толерантності та взаємоповаги до традицій і культури різних народів все більше набуває підтримки держави. Сфера освіти в Ізраїлі платна, але надаються певні пільги для іноземних студентів. Навчання відбувається на англійській мові, що приваблює студентів зі всього світу, тому на сьогодні кількість студентів, які народилися в Ізраїлі, дорівнює кількості студентів, які приїхали туди навчатися;

- релігійний туризм займає особливе місце в країні. Щороку Ізраїль відвідують близько 14 мільйонів паломників, що вдвічі більше, ніж кількість населення країни [3];

- історичний, або сімейний туризм теж набуває розвитку. Цей вид туризму не пов'язаний безпосередньо з релігією, а здійснюється для того щоб дізнатися про свій родовід та життя своїх дідів і прадідів.

Для держави Ізраїль туризм перетворився на важливу сферу економічної діяльності. Незважаючи на те, що геотуристичне положення країни є складним через нестабільні стосунки з арабськими країнами, доходи від індустрії туризму в 2017 році склали 20 мільярдів шекелів, в галузі було створено 25 тисяч нових робочих місць. Наразі до туристичної сфери залучено 200 тисяч працівників [2]. На успішний розвиток туризму в країні впливає наявність підтримки держави, впровадження цілеспрямованої туристичної політики, здійснення інноваційних проектів для залучення туристів на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Туристична політика Ізраїлю забезпечує реалізацію низки цільових програм міжнародного, національного та регіонального рівнів, спрямованих на популяризацію країни, отримання додаткових асигнувань на вирішення екологічних, соціально-економічних та політико-релігійних проблем.

1. Ізраїль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%B7%D1%>

2. Офіційна сторінка Посольства Ізраїлю в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://embassies.gov.il/kyiv/NewsAndEvents/Pages/Israeli_Tourism_year_results.aspx

3. Засідання прес-клубу: Ізраїль як приклад розвитку туризму для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ckp.in.ua/events/14624>